

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ PREKLİNİK ÖĞRENCİLERİNİN SİGARA KULLANIM ALİŞKANLIKLARININ VE SİGARAYA BAĞLI ORTAYA ÇIKAN SAĞLIK SORUNLARI HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF THE KNOWLEDGE LEVELS ABOUT HEALTH PROBLEMS
CONCERNING SMOKING AND SMOKING USAGE IN PRECLINIC STUDENTS OF
BALIKESİR UNIVERSITY, FACULTY OF MEDICINE

Mustafa KUZUCUOĞLU

Balikesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Cerrahisi Ana Bilim Dalı

Cite this article as: Kuzucuoğlu M. Evaluation Of The Knowledge Levels About Health Problems Concerning Smoking And Smoking Usage In Preclinic Students Of Balikesir University, Faculty Of Medicine. Med J SDU 2021; 28(2): 209-212.

Öz

Amaç

Balikesir Üniversitesi Tıp Fakültesi 1, 2, 3. sınıf öğrencilerinin sigara kullanım alışkanlıkları, sigaraya bağlı meydana gelebilecek hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyleri ve tıp fakültesi hakkındaki düşüncelerini değerlendirmeyi amaçladık.

Materyal Metod

Çalışmada Balikesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 1, 2, 3 öğrencilerine 30 soruluk anket uygulandı. Elde edilen veriler SPSS 15 programı kullanılarak Ki kare yöntemi ile istatistiksel olarak değerlendirildi. Yapılan analizlerde p değeri 0,05'in altında olanlar anlamlı olarak kabul edildi.

Bulgular

Çalışmamıza katılan 152 öğrencinin 87'si kadın, 65'i erkek olup yaş ortalaması 19,85 idi. Dönemlerine göre dağılımlarına bakıldığında çalışmaya katılanların 26'sı (%17.1) dönem 1, 70'i(%46.1) dönem 2 ve 56'sı(%36,8) dönem 3 öğrencisi idi. Çalışmaya katılan öğrenciler arasında sigara içme oranı %13,8 olarak tespit edildi. Cinsiyete göre karşılaştırıldığında erkek

öğrencilerin kadınlara göre anlamlı olarak daha fazla sigara içtikleri tespit edildi (p:0,031). Yine çalışmamızda ev arkadaşları ile birlikte yaşayan öğrencilerin sigara içme oranı diğer öğrencilere kıyasla anlamlı olarak daha yüksek bulundu (p:0,002). Öğrencilerin %85,5'inin tıp fakültesine isteyerek geldiği anlaşıldı. İstemeyerek gelen öğrencilerin sigara içme oranı istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek bulundu (p:0,016) Çalışmaya katılan öğrencilere pasif içiciliğe maruz kalıp kalmadıkları sorulduğunda sigara içen öğrenciler istatistiksel olarak anlamlı oranda pasif içiciliğe maruz kalmadıkları düşüncesindeydiler (p:0,041) Sonuç: Tıp öğrencileri içerisinde eğitimin getirdiği zorluklar, yaşadıkları yer ve ortam ile tıp fakültesini istemeyerek seçme durumu sigara kullanımını arttırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sigara, Öğrenci, Alışkanlık, Bilgi

Abstract

Objective

We aimed to evaluate the cigarette use among the 1st, 2nd and 3rd grade students of Balikesir University Faculty of Medicine. Their knowledge about the diseases

İletişim kurulacak yazar/Corresponding author: mustafakuzucuoglu@hotmail.com

Müracaat tarihi/Application Date: 29.12.2018 • **Kabul tarihi/Accepted Date:** 09.01.2019

ORCID IDs of the authors: M.K. 0000-0001-9889-0061

related to cigarette smoking and their thoughts were revealed in medical faculty.

Material and Method

30 questions were applied to the students of Balıkesir University Faculty of Medicine Period of 1, 2, 3. The data were evaluated statistically by using the Chi-square method using SPSS 15 program. In the analyzes, those with a p value less than 0.05 were considered to be significant.

Results

152 students were included in our study, 87 were female and 65 were male and the mean age was 19,85. In terms of distribution according to the years 1,2,and 3, 26 (17.1%) , 70 (46.1%) and 56 (36.8%) respectively. The rate of smoking among the students was

13,8%. It was found that male students smoked significantly more than female (p: 0,031). In our study, the smoking rate of the students living with their friends was significantly higher than the other students (p: 0.002). It was understood that 85.5% of the students came to the medical school willingly. The rate of smoking of unintended students was found to be statistically higher (p: 0,016). The smokers significantly thought that they could not cause passive smoking (p: 0.041).

Conclusion

The difficulties caused by the education among the medical students, the place and environment they live in and the status of choosing the medical school unintentionally increases the smoking.

Keywords: Cigarette, Student, Habit, Data

Giriş

Sigara küresel anlamda sağlık sorunlarının başında gelmektedir. Sigara kansere bağlı ölümlerde hem kadınlarda hem de erkeklerde en sık ölüm nedeni olan akciğer kanserine neden olduğu gibi solunumsal, kardiyovasküler hastalıklar başta olmak üzere birçok hastalığında sebebini oluşturmaktadır. Bununla birlikte sigara kolay ulaşılabilir olması, yasal anlamda kullanımını engelleyen bir yasa olmaması nedeniyle en sık görülen madde bağımlılığı olarak gözlenmektedir (1,2). Gür ve arkadaşları (1) 2012 yılında yaptıkları çalışmalarında 15-29 yaş arasındaki bireyler arasında erkeklerde sigara bağımlılığını %49.6 oranında kızlarda %23.1 oranında olduğunu ortaya koymuşlar. Dünya Sağlık Örgütü de 2007 yılında yayınladığı raporda dünyada 1.3 milyar insanın sigara ve tütün ürünleri kullandığını erkeklerde bu oranın %47.5, kadınlarda ise %10.3 olduğunu ortaya koymuştur.

Yapılan çalışmalarda sigara ve benzeri madde bağımlılıklarına başlama yaşı ergenlik ya da genç erişkinlik olarak bulunmuştur. Özellikle üniversite sınav stresi, aileden ve alışkın olunan ortamdaki ayrılma, yeni bir ortama uyum sağlama, eğitim sorunları, eğitim ve mesleki kaygılar bu döneme denk geldiğinden bağımlılıkların başlangıcında bu döneme denk gelmektedir (3,4) Yapılan çalışmalarda üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerini azaltmak, stresle baş etmek için yoğun şekilde sigara içtiği gösterilmiş (5,6,7).

Bizde bu nedenle özellikle lise hayatından tıp fakültesi gibi zor ve yoğun bir eğitim hayatına geçen üniversite öğrencilerinde sigara kullanma alışkanlıklarını ve bu bağımlılığa bağlı kaygı ve bilgi düzeylerini araştırmayı amaçladık.

Gereç ve Yöntem

Çalışmamızda örneklememizi, Balıkesir Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu onayı (Aralık 2018) ve Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığının izni ile 2018-2019 eğitim öğretim yılında Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 1, 2 ve 3. sınıfta eğitim gören 188'i kadın, 224'ü erkek toplam 412 öğrenciden gönüllü olarak 30 soruluk anketimize yanıt veren 87'si kadın ve 65'i erkek 152 öğrenci oluşturdu. Uygulanan 30 soruluk anketimizin ilk 13 sorusunda örneklerimizin sosyodemografik özelliklerini ve tıp fakültesinden memnuniyetlerini, sonraki 12 soruda sigara kullanım alışkanlıklarını, sigaraya bağlı kaygı düzeylerini ve sigara hakkındaki düşüncelerini, son 5 soruda ise sigaraya bağlı ortaya çıkan sağlık sorunlarını, bu sorunlar ile ilgili bilgi düzeylerini ve sigaraya karşı yapılan uyarılara bakış açılarını ölçmeyi amaçladık.

Elde edilen verilerin analizi Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 15 programı kullanılarak yapıldı. Elde edilen verilerde tanımlayıcı istatistikler ortalama değerler, standart sapmalar ve yüzdeler ile verilmiştir. İstatistiksel değerlendirmeler ki-kare test kullanılarak yapılmış ve p<0.05 olan değerler anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerden yazılı ve sözlü onam alındı ve kişisel hakların korunması konusunda Helsinki Bildirgesine sadık kalındı. Çalışmamızdaki en büyük kısıtlılık anketin gönüllülük esasına dayalı olarak yapılması nedeniyle toplam öğrenci sayısının %36'sının ankete katılmış olması ve sınıfın genel dağılımının aksine ankete katılan öğrencilerin çoğunluğunu kadın öğrencilerin oluşturmasıdır.

Bulgular

Çalışmamıza katılan 152 öğrencinin 87'si kadın, 65'i erkek olup yaş ortalaması 19.85 ± 1.2 idi. Dönemlerine göre dağılımlarına bakıldığında çalışmaya katılanların 26'sı (%17.1) dönem 1, 70'i (%46.1) dönem 2 ve 56'sı (%36.8) dönem 3 öğrencisi idi. Çalışmaya katılan öğrenciler arasında sigara içme oranı %13.8 olarak tespit edildi. Kadınlarda sigara içme oranı %8.75, erkeklerde sigara içme oranı %21.53 olarak bulundu. Cinsiyete göre karşılaştırıldığında erkek öğrencilerin kadınlara göre anlamlı olarak daha fazla sigara içtikleri tespit edildi ($p: 0.031$) (Tablo 1).

Yine çalışmamızda ev arkadaşları ile birlikte yaşayan öğrencilerin sigara içme oranı %39.13 olup diğer öğrencilere kıyasla anlamlı olarak daha yüksek bulundu ($p: 0.002$). Öğrencilerin %85.5'inin tıp fakültesine isteyerek geldiği anlaşıldı. İstemeyerek gelen öğrencilerin sigara içme oranı %31.81 olup istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek bulundu ($p: 0.016$). Çalışmaya katılan öğrencilere pasif içiciliğe maruz kalıp kalmadıkları sorulduğunda sigara içen öğrenciler %42.85'i pasif içiciliğe maruz kalmadığını düşünürken bu oran istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p: 0.041$).

Öğrencilerin sigaraya bağlı hastalıklar konusundaki bilgi düzeyleri ölçüldü. Yapılan testte sigaraya bağlı hastalıklar arasında akciğer kanseri %90.1 ile en çok bilinen hastalıkken bunu damar tıkanıklığı %80.9, kalp hastalıkları %79.6 ile takip etmekteydi. Öğrenciler ara-

sında %57.2 ile mesane kanseri ve sigara ilişkisi en az bilinen durumdu (Tablo 2).

Öğrencilere sigara paketi üzerindeki uyarıların ne kadar caydırıcı olduğu sorulduğunda öğrencilerin %70.39'u hiçbir işe yaramadığını düşünüyorken, %38.15'i sigara bırakma konusunda en çok sigaraya bağlı sağlık sorunu yaşayanların dediklerinin daha etkili olduğu düşüncesindeydi. Öğrencilere açık uçlu olarak akciğer kanseri ile hangi tıbbi branşların ilgilendiği soruldu ve öğrencilerin ilgilendiğini düşündükleri branşları yazmaları istendi. Öğrencilerin %46.36'sı hiçbir fikri olmadığını bildirdi ya da soruya cevap veremedi.

Tartışma

Yapılan çalışmalar üniversite öğrencilerinde sigara kullanım oranının giderek artmakta olduğunu göstermektedir (4,8). Türkiye Yetişkin Tütün Araştırma sonuçlarına göre 15-24 yaş arası bireylerde düzenli sigara kullanım oranı %21.7 olarak bulunmuştur (9). Duran ve arkadaşları (4) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencileri arasındaki sigara içme oranını %21, Oğuz ve arkadaşları (5) yaptıkları çalışmada oranı %20.6 olarak bulmuşlar. Suriye'de bir üniversitede yapılan çalışmada ise bu oran %20.75 olarak ortaya konmuş. Durmuş ve arkadaşları (10) ise üniversite öğrencileri arasında yaptıkları çalışmalarında %44'e varan oranda sigara kullanımını olduğunu saptamışlar. Yapılan tüm bu çalışmalarda erkek öğrencilerde kadın öğrencilere oranla sigara kullanma oranının daha yüksek olduğu tespit edilmiş.

Tablo 1

Öğrencilerin sınıflarına göre sigara kullanım alışkanlığının dağılımı

Sınıf	Sigara Kullanan	Sigara Kullanmayan	Toplam
1	5 (%3.28)	21 (%13.8)	26 (%17.08)
2	7 (%4.6)	63 (%41.4)	70 (%46)
3	9 (%5.92)	47 (%31)	56 (%36.92)
Toplam	21 (%13.8)	131 (%86.2)	152 (%100)

Tablo 2

Öğrencilerin sınıflarına göre bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi

Sınıf	Akciğer Kanseri	Damar Tıkanıklığı	Kalp Hastalıkları	Kronik Obstruktif Akciğer Hastalığı	Mesane Kanseri
1	%84.61	%69.23	%65.38	%57.69	%42.30
2	%87.14	%82.85	%80	%74.28	%54.28
3	%96.42	%83.92	%85.71	%87.5	%67.85

Bizim çalışmamızda da sigara içme oranı %13.8 olarak saptanırken erkeklerin kadınlardan anlamlı oranda daha fazla sigara içtiği bulundu (p: 0.031)

Çalışmalarda sigara içen öğrencilerin ailelerinin sigara kullanma alışkanlıkları sorgulandığında ailesinde sigara içen bireyler olan öğrencilerin daha yüksek oranda sigara içtikleri ortaya konmuş (5,11,12). Bizim çalışmamızda ise ailesinde sigara içen bireylerin olması ile sigara içme alışkanlığı olması arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı. Her ne kadar çalışmamızda aile bireyleri ile ilişki saptanmasa da aile içerisinde sigara içen bireylerin olması sigara içme konusunda bir örnek oluşturmaktadır.

Yapılan çalışmalarda ailesinin yanında yaşamayan, yurttan, yalnız ya da arkadaşları ile yaşayan öğrencilerde sigara içme oranının daha fazla olduğu gösterilmiş (3,11,13,14). Bizim çalışmamızda da arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerde sigara içme oranı diğer öğrencilere kıyasla anlamlı olarak daha yüksek bulundu. Bu da öğrencilerin sigara içme konusunda birbirlerini daha fazla teşvik ettiklerini, birbirlerinden etkilenerek daha fazla sigara içtiklerini düşündürmektedir.

Sigaraya başlama nedenleri değerlendirildiğinde çalışmalarda en sık neden olarak arkadaşlardan etkilenme, ailesel ya da kişisel problemler ve merak ortaya çıkmış (5,15,16). Bizim çalışmamızda da en çok sigara başlama nedeni merak olmakla beraber arkadaşlardan etkilenme ve kişisel streslerde rol oynamaktadır. İlginç olarak ankete katılan ve sigara içen öğrenciler içerisinde ailesinden etkilendiğini kimse belirtmedi.

Öğrencilerin sigaraya bağlı gelişen hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyleri incelendiğinde akciğer kanseri konusunda Oğuz ve arkadaşları (5) %97'sinin, Günbatır ve arkadaşları (13) %96.3'ünün ve Kılıç ve arkadaşları (17) %97.6'sının bilgiye sahip olduklarını göstermişler. Kalp hastalıkları konusunda da sırası ile çalışmaya katılan öğrencilerin %97.8'i, %93.9'u ve %97.1 bilgiye sahip olarak bulunmuş. Bizim çalışmamızda da benzer şekilde öğrencilerin büyük çoğunluğu sigaranın akciğer kanseri ile kalp ve damar hastalıklarına yol açtığı konusunda bilgi sahibiydi.

Sonuç

Sonuç olarak sigara kolay ulaşılabilir olması, yasaklar olmaması, en sık görülen madde bağımlılığı olması ve neden olduğu hastalıklar nedeniyle önemli bir halk sağlığı sorunudur. Tıp fakültesi öğrencileri içerisinde eğitimin getirdiği zorluklar, yaşadıkları yer ve ortam ile tıp fakültesini istemeyerek seçme durumu sigara kullanımını arttırmaktadır. Bu sebeple üniversite ha-

yatına başlayan öğrencilere etkin rehberlik ve destek hizmetleri sağlanarak sigaraya başlama oranı düşürülebilir. Özellikle sigara bırakmaya teşvik etmek amaçlı halen uygulanmakta olan ancak etkin olmadığı düşünülen kamu spotlarının da tekrardan gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

1. Gür BS, Dalmış İ, Kırmızıdağ N, Çelik Z, Boz N. Türkiye'nin Gençlik Profili, Ankara: Seta Yayınları 2012; 10-30.
2. WHO. The Union monograph on TB and tobacco control: joining efforts to control two related global epidemics. Geneva: World Health Organization; The Union; 2007.p.3-20.
3. Mayda AS, Gerçek ÇG, Gümüş G, Demir S, Deniz M, Pürücü ZP, Konuk M, Türkmaya M, Taner H. Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi öğrencilerinde sigara, alkol ve madde kullanımı sıklığı ve kullanmaya başlama nedenleri. Düzce Tıp Dergisi 2010; 12(3): 7-14.
4. Duran S, Gözetin A. Üniversite öğrencilerinde sigara içme davranışı, yalnızlık ve stresle baş etme biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Bozok Tıp Derg 2017;7(1):1-7.
5. Oğuz S, Çamcı G, Kazan M. Üniversite öğrencilerinin sigara kullanım sıklığı ve sigaranın neden olduğu hastalıkları bilme durumu. Van Tıp Derg 2018; 25(3): 332-7.
6. Lanier CA, Nicholson T, Duncan D. Drug use and mental well being among a sample of undergraduate and graduate college students. J Drug Educ 2001; 31(3): 239-48.
7. Al-Kubaisy W, Abdullah NN, Al-Nuaimy H, Kahn SM, Halawany G, Kurdy S. Factors associated with smoking behaviour among University Students in Syria. Procedia - Social and Behavioral Sciences 2012; 38: 59-65.
8. Parlar S, Çavdar S, Ovayolu N. Sağlıkla ilgili yüksekokullarda ve tıp fakültesinde okuyan 1. ve 4. sınıf öğrencilerinde sigara içme sıklığının ve sigara konusundaki tutum ve davranışlarının karşılaştırılması. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2006; 9(1): 29-40.
9. Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. "Küresel yetişkin tütün araştırması Türkiye raporu 2010. Anıl Matbaacılık Yayın, Ankara, 2010. p. 9-12.
10. Durmuş AB, Pirinççi E. Üniversite öğrencilerinin sigara içme durumu ve öfke ile ilişkisi. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2009; 16(2): 83-8.
11. Boyacı H, Çorapçıoğlu A, Ilgazlı A, Başyigit İ, Yıldız F. Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin sigara içme alışkanlıklarının değerlendirilmesi. Solunum Hastalıkları 2003; 14: 169-75.
12. Kutlu R, Marakoğlu K, Çivi S. Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi hemşirelerinde sigara içme durumu ve etkileyen faktörler. C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi 2005; 27(1): 29-34.
13. Günbatır H, Sertoğullarından B, Ekin S. Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerine Uygulanan Sigara Anket Sonuçları. Van Tıp Derg. 2014; 21(1): 29-33.
14. Aslan D, Özvarış ŞB, Esin Ç ve ark. Smoking and alcohol consumption among a group of university students in Ankara: prevalence and determinants. Erciyes Tıp Dergisi 2006; 28: 172-82.
15. Yazıcı H, Özbay Y. Üniversite öğrencilerinin sigara içme davranışlarının bilişsel davranışçı bir modele dayalı olarak incelenmesi. Milli Eğitim Dergisi 2006; 172: 116-25.
16. Kartal M, Mıdık Ö, Büyükakkuş A. Ondokuz Mayıs Üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinde sigara kullanımı ve yaşam kalitelerine etkisi. Tur Toraks Der 2012; 13: 11-7.
17. Kılıç N, Ek HN. Adnan Menderes Üniversitesi sağlık yüksek okulu ve meslek yüksek okulu öğrencilerinin sigaraya yönelik, bilgi, tutum ve davranışları. Sağlık Bilimleri Dergisi 2006; 15(2): 85-90.